

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikkelin kesäyliopiston näkemys opintosetelikokeiluun: Opintosetelikokeilu on myönteisenä avaus, joka tarjoaa ilman korkeakoulupaikkaa jääneille nuorille mahdollisuuden tutustua eri koulutusaloihin ja vahvistaa akateemisia valmiuksia ennen hakeutumista tutkinto-opiskelijaksi. Kokeilu edistää tietoisempia ja osuvampia koulutusvalintoja ja tukee opintojen sujuvaa käynnistymistä.

Kokeilun kohderyhmässä on nuoria, joille itsenäinen verkko-opiskelu ei välttämättä ole tarkoituksenmukaisin vaihtoehto, vaan oppimista tulee tukea vahvalla ohjauksella. Siksi on tärkeää, että kokeilun rahoituksessa huomioidaan mahdollisuus järjestää myös lähiovetusta ja -ohjausta. Lähiovetus vahvistaa yhteisöllisyyttä, lisää opiskelumotivaatiota ja madaltaa osallistumisen kynnyksiä erityisesti ohjausta ja tukea kaipaaville nuorille. Kesäyliopisto vapaan sivistystyön oppilaitoksena on erikoistunut opetusmuotoihin, jotka tukevat oppimispolkujen rakentumista.

Kokeilun toinen keskeinen kohderyhmä ovat nuoret, joilla on jo selkeä käsitys omasta koulutusalaastaan. Heille opintosetelin avulla suoritettavat opinnot voivat muodostaa hyväksi luettavan kokonaisuuden tutkinto-opiskelijaksi siirtymisen yhteydessä ja siten nopeuttaa opintojen etenemistä.

Kannattamme opintoseteliin liitettäviä ohjauspalveluita, jotka auttavat opiskelijoita hahmottamaan eri koulutusalojen sisältöjä ja tukevat tarkoituksenmukaisten opintojen valinnassa. Kesäyliopisto pitää tärkeänä, että opintoseteliä voidaan hyödyntää laajasti eri korkeakoulujen opinnoissa sekä väylä- ja polkuopinnoissa, jotka tukevat siirtymistä tutkinto-opiskelijaksi.

Kesäyliopiston lakisääteiseen tehtävää kuuluu avoimen korkeakouluopintojen järjestäminen. Vuonna 2024 kesäyliopistoissa suoritettiin yhteensä 60 816 opintopistettä avoimen korkeakouluopintoja (joista 27 % oli väylä-/polkuopintoja) ja osallistumisia kertyi 26 546 (bruttoluku). Mikkelin kesäyliopisto tekee yhteistyötä 6 yliopiston sekä kahden ammattikorkeakoulun kanssa. Kesäyliopiston ohjauspalveluita hyödyntävät erityisesti avoimia yliopisto-opintoja suorittavat opiskelijat.

Kesäyliopistojen ja yliopistojen avointen yliopistojen yhteistyö avointen yliopisto-opintojen järjestämisessä on vakiintunutta ja hyvin toimivaa. Kesäyliopiston opetus perustuu aina yliopistojen opetussuunnitelmiin ja yliopistot valvovat opetuksen toteutusta. Malli on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi lisätä korkeakoulutuksen saavutettavuutta, tarjota joustavia opintopolkuja ja tukea siirtymistä tutkinto opiskelijaksi maakunnassa, jossa ei ole omaa yliopistoa. Kesäyliopistomme Etelä-Savossa tuottaa yliopistoille motivoituneita ja alalle suuntautuneita opiskelijoita, ja suoritettut opinnot nopeuttavat tutkinto-opiskelun käynnistymistä ja valmistumista.

Kesäyliopistossa opiskelijat voivat suorittaa avoimia yliopisto-opintoja lähellä omaa asuinpaikkaansa, mikä madaltaa osallistumisen kynnyksiä ja tukee erityisesti nuoria, joilla ei ole mahdollisuutta tai valmiuksia muuttaa opiskelupaikkakunnalle. Koulutustason nostaminen matalimmin koulutetussa maakunnassa, Etelä-Savossa, jossa ei ole omaa yliopistoa, edellyttää laaja-alaista yhteistyötä eri yliopistojen kanssa. Katsomme, että opintosetelikokeilun onnistumisen ja kohderyhmän tarpeisiin vastaaminen edellyttää kaikkien toimijoiden osallistumista. On välttämätöntä, että kesäyliopistot vapaan sivistystyön oppilaitoksina ovat täysipainoisesti mukana kokeilussa.

Saavutettavuuden ja koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että myös yliopisto-opintojen opiskelumahdollisuuksia on tarjolla myös kasvukeskusten ulkopuolella ja muuallakin kuin yliopistokaupungeissa.

Esityksen mukaan opintoseteliin oikeuttavat opinnot tulevat löytymään Opin.fi-palvelusta. Jotta opintosetelikokeilu palvelisi myös maakuntamme nuoria, myös kesäyliopiston opintokokonaisuudet tulisi viedä Opin.fi-alustalle mahdollisimman nopeasti kokeilun aikana. On selvitettävä, miten kesäyliopistojen tarjonta saadaan liitettyä Opin.fi-alustalle joko rajapintojen tai muun menetelmän avulla. Myös tarjonnan viemiselle Opin.fi -alustalle on löydettävä rahoitus. Kesäyliopistoilla ei ole varoja kustantaa itse rajapintatyötä, kun valtionrajoitus kattaa ainoastaan 26 % toiminnan kuluista.

Opintotarjonnan liittämiseen liittyvät tekniset esteet tulee tunnistaa ja poistaa mahdollisimman nopeasti. Vapaan sivistystyön asemaan osana avoimen korkeakouluopetuksen tuottajia on opintosetelikokeilun valmistelun osalta havahduttu valitettavan myöhään, mutta tilanne on korjattavissa. Lisäksi tulee päivittää ohjeet, joiden mukaan korkeakoulut ilmoittavat yhteistyöoppilaitoksissaan tehtyjen opintopisteiden määrät Vipuseen. Nykyisellään Vipusesta puuttuu kesäyliopistoissa suoritetuista opintopistekertymistä merkittävä osa, noin 67 %.

Kokeilun alkuvaiheessa kesäyliopisto pitää tarkoituksenmukaisena esitystä, jonka mukaan vapaan sivistystyön oppilaitokset osallistuvat kokeiluun korkeakoulujen kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti ja tuovat tarjontansa Opin.fi-palveluun sopimuskorkeakoulun kautta. Pidämme tärkeänä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut muodostavat keskenään yhtenäiset käytännöt yhteistyöoppilaitosten opintoseteliin oikeuttavien opintojen tiedottamisesta. Lisäksi katsomme, että yhteistyön laadun ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi tarvitaan selkeät ohjeistukset.

Kesäyliopistot tarjoavat runsaasti lähiopetusta sisältäviä opintojaksoja ja -kokonaisuuksia, jotka palvelevat erinomaisesti opintosetelikokeilun kohderyhmää. Lähiopetuksen järjestäminen aiheuttaa kuitenkin oppilaitoksille enemmän kustannuksia kuin verkko-opinnot. Opintosetelimaksu eikä myöskään valtionosuusjärjestelmä kata täysimääräisesti kesäyliopistojen opintojen järjestämiskustannuksia. Vuonna 2024 kesäyliopistojen kokonaistuloista valtionrahoituksen osuus oli 26 % ja opiskelijamaksujen osuus 61 %, mikä korostaa opiskelijamaksujen merkitystä toiminnan rahoituksessa.

Esitysluonnoksessa todetaan, että “käytännössä opintojen tarjoaminen vapaan sivistystyön oppilaitoksissa edellyttää, että oppilaitokset voivat muulla rahoituksella kattaa ne kustannukset, jotka tavallisesti katetaan opiskelijamaksuilla” (s. 24). Esityksessä esitetty “muu rahoitus” jää määrittelemättä ja perusteettomaksi. Mikä on tuo muu rahoitus? Mistä kesäyliopistot hankkivat muun rahoituksen, kun opiskelijalta ei saa periä opintomaksua opintosetelikokeilussa? Opintojen kuluja on jo aiemmin jouduttu kattamaan opintomaksuin, jotka muodostavat opiskelun esteen osalle opiskelijoista. Pidämme välttämättömänä, että rahoitusratkaisuja tarkennetaan siten, että myös kesäyliopistoilla on tosiasialliset edellytykset osallistua kokeiluun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kumppaneina.

Käytännön rahoitusmallin on turvattava koulutuksen laatu, jatkuvuus ja oppilaitoksen taloudellinen kestävyys ja varmistettava, ettei kesäyliopistoja ajeta järjestämään opintoja tappiollisesti. Kesäyliopistojen rahoitusta on leikattu viime vuosina jo merkittävästi. Ilman selkeitä ja riittäviä rahoitusratkaisuja tämä uudistus voi johtaa siihen, ettei kaikilla oppilaitoksilla ole jatkossa taloudellisia edellytyksiä toimia. Selkeä ja ennakoitava rahoitusmalli on edellytys kokeilun tavoitteiden saavuttamiselle sekä laadukkaiden, saavutettavien ja pedagogisesti tarkoituksenmukaisten opintojen järjestämiselle.

Mikkelin kesäyliopisto ehdottaa esitystä muutetaan siten, että yhteistyöoppilaitosten opintokokonaisuudet viedään Opin.fi-alustalle mahdollisimman nopeasti kokeilun aikana liittämällä halukkaiden oppilaitosten opintotarjonta alustaan ja selvitetään ja turvataan tähän tarvittava rahoitus. Lisäksi opintojen järjestämisen rahoitusratkaisuja tarkennetaan siten, että myös kesäyliopistoilla on tosiasialliset edellytykset osallistua kokeiluun korkeakoulujen kumppaneina ilman, että kesäyliopistot joutuvat järjestämään opinnot tappiollisesti. Riittää, että tosiasialliset opintojen järjestämiskulut tulee katettua.

Havukainen Anne-Mari
Mikkelin kesäyliopisto